

W starożytności kwiaty i roślinne wieńce były znakami godności, boskiej opieki oraz zwycięstwa, a ich wizerunki towarzyszyły przedstawieniom władców. Nie każdy taki wizerunek pokazuje jednak koronację, dlatego trudno przypisać kwiatom jedną rolę we wszystkich ceremoniach objęcia władzy.

Lotos przy egipskim władcy

Na egipskich malowidłach i płaskorzeźbach można zobaczyć kwiaty lotosu w scenach związanych z bogami, świątyniami i życiem dworu. Roślina pojawia się jako dar, ozdoba albo motyw na przedmiotach i kolumnach. Jej obecność przy królewskiej postaci nie musi oznaczać, że artysta przedstawił koronację.

Lotos miał w Egipcie znaczenie religijne. Łączono go między innymi z odrodzeniem i słońcem. W egipskich wyobrażeniach o początkach świata kwiat mógł być miejscem, z którego wyłaniało się bóstwo słoneczne. Motyw ten pasował do obrazu króla, którego władza pozostawała w ścisłym związku ze światem bogów.

Łatwo wyobrazić sobie osobę układającą łodygi obok królewskiego wizerunku. Jednak sam taki obraz nie mówi, kto przyniósł kwiaty, kiedy je złożono ani jakie słowa przy tym wypowiedziano. Do ustalenia przebiegu obrzędu potrzebne są dodatkowe źródła, na przykład teksty lub przedstawienia opisujące konkretną uroczystość.

Wieniec a korona

W starożytnej Grecji wieńce z liści lub gałązek wręczano zwycięzcom zawodów i używano ich podczas uroczystości religijnych. Nie były wyłącznie ozdobą. Materiał wieńca i okazja jego wręczenia pomagały rozpoznać rodzaj wyróżnienia. Wieniec olimpijski wykonywano z gałązek oliwnych.

W świecie rzymskim wieniec laurowy wiązał się między innymi ze zwycięstwem. Nosił go wódz odbywający triumf, czyli uroczysty pochód po sukcesie wojskowym. Cesarze również posługiwali się laurem w swoich wizerunkach. **Triumf nie był jednak koronacją**, choć oba wydarzenia mogły służyć publicznemu pokazaniu autorytetu.

Warto odróżnić też sam wieniec od diademu, opaski związanej z władzą królewską w świecie hellenistycznym. Dla widza oglądającego monetę lub rzeźbę szczegół na głowie postaci był ważną wskazówką. Tak jak dziś odświętny strój mówi coś o okazji, tak wieniec lub opaska kierowały uwagę na godność przedstawionej osoby.

Jak odczytywać dawne przedstawienia

Gdy na zabytku widać kwiat obok władcy, warto przyjrzeć się całej scenie. Poniższe kroki pomagają oddzielić to, co rzeczywiście widać, od przypuszczeń o ceremonii.

1. Sprawdź, gdzie znajduje się roślina. Może być trzymana w dłoni, złożona jako dar albo stanowić część dekoracji.
2. Przyjrzyj się pozostałym postaciom i przedmiotom. Bóstwo, ołtarz lub nakrycie głowy mogą wskazywać na religijny albo królewski charakter sceny.
3. Poszukaj opisu zabytku i informacji o jego pochodzeniu. Podpis w muzeum lub opracowanie może wyjaśnić, czy scena przedstawia koronację, składanie ofiary czy inne wydarzenie.
4. Oddziel znaczenie symbolu od przebiegu obrzędu. Nawet dobrze znany motyw lotosu nie dowodzi sam, że żywe kwiaty układano podczas konkretnej koronacji.

Pomocne jest także rozróżnienie między żywą rośliną a jej wizerunkiem. Kwiat wyrzeźbiony w kamieniu mógł przypominać o znaczeniu rośliny przez długi czas, ale nie pozwala ustalić, jak wyglądał świeży bukiet podczas uroczystości.

Kwiaty i gałązki pomagały nadać uroczystym scenom znaczenie, które dawni odbiorcy mogli rozpoznawać. Ich dokładną rolę w ceremonii najlepiej ustalać dla konkretnego miejsca, czasu i zachowanego źródła.

Przeczytaj również: kalendarz kwiatów ciętych